

Handläggare: Svante Uhlin

Socialdepartementet

Socialförsäkringsenheten, Sjukförsäkring och
Familjepolitik

Departementspromemorian Karenstak och högriskskydd – en översyn
av karensavdraget och förslag på utökade undantag, Ds 2023:33
– Yttrande från Offentliganställdas förhandlingsråd, OFR

Offentliganställdas förhandlingsråd, OFR, har tagit del av rubricerade promemoria
och vill härmed för sina medlemsförbunds räkning lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

OFR anser att karensavdraget som företeelse genom det förändrade arbetslivet inte
kan bibehållas i sjukförsäkringssystemet. Departementspromemorians förslag till
förändrad administration av det särskilda högriskskyddet avstyrkes helt och hållet.
Övriga förslag från arbetsgruppen bakom den nämnda promemorian kan OFR ställa
sig bakom om karensavdrag bibehålls i sjukförsäkringen.

Bakgrund och överväganden

I spåren efter pandemin har karensavdraget i den allmänna sjukförsäkringen kommit
att debatteras allt mer. Samhällsutvecklingen med tekniska framsteg som möjliggör
arbete på distans och ett i enlighet därmed förändrat arbetsliv har starkt bidragit till
det. Utvecklingen mot flexiblare arbetsformer i arbetslivet gäller dock inte för alla.
Inte minst offentliganställda arbetar i yrken där fysisk närvaro på arbetsplatsen är en
förutsättning. Den beskrivna utvecklingen på arbetsmarknaden har inneburit att det
av rättviseskäl inte längre är rimligt att ha kvar ett karensavdrag vid sjukdom.

Många förvärvsarbetande har relativt stora möjligheter att helt undvika eller hålla
nere antalet dagar med karensavdrag främst genom möjligheter att arbeta på distans
från hemmet vid mindre allvarliga sjukdomstillstånd som till exempel vardagliga
förkylningar. Arbetsuppgifternas karaktär och utsatthet för exempelvis smittorisker i
olika yrken innebär redan i sig att karensavdraget som företeelse får väldigt olika

ekonomiska konsekvenser för olika grupper vid sjukdom. OFR kan inte komma till någon annan slutsats än att om sjukförsäkringens legitimitet ska kunna upprätthållas på längre sikt, är det nödvändigt att i stället för att reformera dagens högriskskydd ta bort karensavdraget ur sjukförsäkringen.

Riskerna för ett eventuellt överutnyttjande av sjukförsäkringen är inte något som OFR tar lätt på. Sammantaget anser vi dock att dessa risker inte ska överdrivas och att de är hanterbara. Systemet innehåller en självrisk i och med att sjuklön är lägre än den vanliga lönen. Det finns vidare en möjlighet för arbetsgivare att begära ett så kallat förstadagsintyg för rätt till sjuklön. Det bästa sättet att begränsa sjukfrånvaron hos en arbetsgivare är en god arbetsmiljö, med en närvarande chef, rimliga arbetstider och goda förutsättningar för den enskilde arbetstagaren att kombinera arbete och privatliv.

Ett bibehållet system med karensavdrag riskerar att göra det svårare att på sikt rekrytera till bristyrken inom exempelvis vård, skola, polisväsende eller försvar.

För den händelse karensavdraget skulle bibehållas i sjukförsäkringen, ser OFR positivt på den förbättring av det allmänna högriskskyddet som arbetsgruppen föreslår. Skyddet kommer i så fall att omfatta fler personer och gälla under en längre tid främst genom att gränsvärdet för hur många karensavdrag som ska ha gjorts för en individ under en tolv månadersperiod för att högriskskyddet ska träda i funktion, sänks från tio till sex, enligt förslaget.

De föreslagna ändrade benämningarna av det allmänna och det särskilda högriskskyddet till i stället karenstak respektive högriskskydd, är acceptabla för OFR.

Beträffande den föreslagna nya administrationen av det särskilda högriskskyddet, är OFR helt avvisande. Arbetstagare med lön över inkomsttaket i den allmänna sjukförsäkringen skulle bli helt utan ersättning för lönedelar som överstiger nämnda inkomsttak om förslaget genomförs. Reglerna om sjuklöneperiod bör vara så enhetliga som möjligt för alla på arbetsmarknaden. Ansökan om ersättning för de berörda individerna måste i så fall göras hos Försäkringskassan, vilket kan leda till inkomstförluster genom underutnyttjande av försäkringen. Personer med större risk än andra att drabbas av karensavdrag på grund av sjukdom kan också sägas bli föremål för en särlösning som kan verka utpekande i jämförelse med hur sjuklönen fungerar för övriga på arbetsplatsen.

Lars Fresker
Ordförande,
Offentliganställdas förhandlingsråd

Medlemmar i Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR)

Sveriges Lärare, Vision, Vårdförbundet, Fackförbundet ST, Akademikerförbundet SSR, Sveriges läkarförbund, Ledarna, Polisförbundet, Officersförbundet, Försvarsförbundet, TULL-KUST, Förbundet Reservofficerarna, Fackförbundet Scen & Film.

Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR) är en uppdragsstyrd förhandlingsorganisation som samlar 13 fackförbund inom offentlig sektor. Inom OFR samverkar och samarbetar förbunden i gemensamma frågor med ömsesidig respekt samtidigt som de behåller en stark självständighet. Tillsammans skapar vi goda villkor och trygghet som utvecklar offentlig sektor. Våra samverkansområden är pension, försäkring, omställning, arbetsmiljö, lönestatistik och offentlig sektors utveckling. OFRs medlemsförbund representerar tillsammans drygt 570 000 medlemmar anställda i kommun, region och stat.

